

הגודר מן הירק פרק שביעי גדרים

וא מיי פ"ה מה' גדרים
 קט"ז טו"ט ע"ד ק"ד ק"ב
 ס"ג כ"ה וס"ד ר"ט
 ס"ט י"ג
 ב ב מיי פ"ד מהלכות
 תרומות הלכה ז'
 טו"ט ע"ד קט"ז ע"ג של
 טע"ף מה'
 ב"א ג מיי פ"ד מה' ג'
 תרומות הלכה ז'
 ד' מיי פ"ג מה' גדרים
 ה' טו"ט ע"ד ק"ד ר"ג
 ס"ט י"ג

מעשר דיגון הוא דקא גרים ליה. שעל ידי דיגון מתחייב צמטער ולא ע"י קרקע: **מסיב רמי זכ המא קונם פירות האלו עליו וכו'.** ל"י ינאי פריך לדמר לעיל [ו:] כלל של תרומה שרבו גידוליו על עיקרו מותר דלמלא סבירה ליה דכולהו גידולין אע"פ שאין אסורין ע"י קרקע מעלין את האיסור ומעלין את המעשר מעלין. והא הכי דלא פריך ל"י מנכרייתא דליטרא מעשר טבל דמיא לעיל [בסמוך] משום דמתמני אלימא ליה לאקשווי ועוד דמעשר פשיטא ליה דדבר שיש לו מתירין הוא: והרי טרומה דאי בעי משטיל עלה.

על ידי פתח או חרטה כשאר גדרים. והא דלא פריך ל"י אי הכי צבצול של תרומה נמי אגרי ר"י ינאי דגידולין מעלין אותם [הא] אי בעי משטיל עליה והו דבר שיש לו מתירין משום דמני למדמיה דבישראל שפלה לו מצית אבי אמו כהן עסקין ומשום הכי פריך ל"י מהך מתניתין דליכא למדמיה זבחי. כך נראה צעירי: **סאה טרומה טמאה.** נקט תרומה טמאה לאשמועינן רבותא דדיוקא דהא לטמאה אע"פ דטמאה היא טמאה: **סירקב.** דכיון דטמאה היא לא חויא לכהן לאכילה ובהסק נמי לא שריא דחיישין לתקלה כדאיתא פרק קמחא דפסחים [דף כ:]: **בטרומה זיד כהן.** דכיון דזכה זה שאז אינו יכול לשלל עליו: והא קסני סאה **מפכר לכהן** וכו' **מדמי אומה** פ"ה ואי דנפלו לו מצית אבי אמו כהן אמאי אינו מוכר אפילו אותה סאה: **אלא קונמוס מלוה לאשטולי עלייהו.** וכיון שכן כאילו אשטיל עלייהו דמי: **כל הגודר כאילו צבצו צמה.** פירשתי צ"ד גדרים [לעיל דף כב:]: **טרומה מאי מלוה לאשטולי עלה איכא.** הלכך כיון שאין ההיתר צא

מריץ מעשר. תרומת מעשר דיגון הוא [דקא גרים] ליה ללא מחייב בתרומת מעשר עד דמדיגון והאי מאשטקד נידגסה הלכך מעשר עליה משל אשטקד ולא הו אסורו על ידי קרקע הלכך לא הו צבולתו ע"י קרקע: **אפילו גידולי גידולין אסורין.** אלמא דאין גידולי היתר מעלין את האיסור וקסיה לרבי **אמי:** **ואין צבול צבוב.** כלומר צבוב מדמו בגדוליו רבים: **הרי טרומה דאי בעי משטיל עלה.** ש"ס היה צדעמו להפריש תרומה ומעשר על מקופה אחרת יכול לשלל עליה לפני חכס ולומר לו לא היה צדעמי לימת מקופה זו אלא מו ולא הויה תרומה ואפילו הכי צבולה צבובה דמנן וכו': **סירקב.** הכל שאין לה תקנה לא לכהן ולא לישראל: **הא אם נפל למאה טעלה.** סאה אחת ושאר מותר אלמא דבעטלה צבוב דדייה כמו האי דהיינו צמאה ואכתי קשיא לרבי אמי מתני' דגדרים: (א) [ומשני] **הא טרומה צטרומה זיד כהן עסקין.** דלמחר שזכה בה כיון דלא מני משטיל עלה אינש ולא דמי לקונמוס: **סימכר לכהן.** הרי ציד כהן היא ואין צריך לו למוכרה: **אלא זיד ישראל עסקין שפלו וכו'.** דלא מני אינו משטיל עלה שכבר זכה בה כהן (ב): **והא קסני סופא אם היטה טרומה סימכר לכהן.** שטרי זיד ישראל היא חוץ מדמי אותה סאה אם נפלה לו מצית אבי אמו כהן אמאי אמר חוץ מדמי אותה סאה אפילו אותה סאה נמי סימכר הואיל וצמאה לו צירוסה: **אלא.** לעולם בטרומה זיד ישראל עסקין ומני צבוצא [עליה] ואפילו הכי צבולה צבובה (ג) והדרא קושיא לדוכמיה. תריך הכי גרסין אלא גבי קונמוס מלוה לאשטולי עלייהו וכמנן דאיתשיל עלייהו דמי והוה ליה דבר שיש לו מתירין ואין צבול צבוב: **אלא טרומה מאי מלוה לאשטולי עלה.** וכיון דלאו מלוה היא לא אמי ווערע **מטעמא לפי כולה.** אפילו מן הליטרא של עיקר: **היתר שבהן.** אותה ליטרא של עיקר שהיתה מתוקנת: **היין הלך.** הואיל ואיתיה צעין אין צריך (ד) לעשר: **צללים.** של ששית וכו'. לימא היתר שבהן עיקר שגדלו ששית להיכן הלך ותשמה העיקר: **לעלמא שרי אכל גבי מעשר כיון דלפי חשבון הטבל חייבה רחמנא**

מתיב בר חמא. ל"י אמי מומיב דקא פשיטא ליה גידוליו היתר מעלין האיסור ממשיעין, ולת לא יך סבירא ד"י יוסטן ור' יוסטן דשני צביעות וכו', ומומיב ליה דבדבר שאין זרעו כלה אפילו גידולי גידולין אסורין. אלמא לא אמו גידולי היתר מעלין האיסור (דאמיה) אם נתלפו צביות אחרות ודבר שלם צא לעולם הוא. ובגידוליו שטענן והדלו (ועיל ח.). כאילו בנה במה. גבעת איסור בגמול (בימות קט.) גיטין חו): או: לעבודת כוכבים (לעיל ב.). ומוטא הוא דכתיב וכו' תמלד לגורו, וגו' היא לא תמלד יהיה בן טעא (בימות קט.). והמקיימו. ולא נשאל עליו לתכס להמירי, כאילו מקטיר עליה. על הגמא וגמר עוט נגס. לפי שדל יך הוא מרגיל עלמו צנדרים (גיטין חו): שצבר עליו שתי צביות, אלא לך אלא חכס וימירנו כדי שלא יהא רגיל בכך (בימות קט.).

הדך הש"ס לקר לטון המשנה ומביא מה שהוא לרין ממנה והא דלא אמרינן צירושלמי פריך לה אליבא דרבי יוסטן דלמר בפרק כל שעה דמדליקין צמטין של תרומה טמאה דלא חיישין לתקלה ומשיך דדמעי קיל לכו לאינשי והכא לפחות במבא הרקב. דאינה צמלה בצפנות מן' ואפסמכו רבנן [ואקרא דרמין] מתימו מננו עולה לחמד המה בדיקף לה צמטין מןל חומרה לא דמחרר [ואקשווי] ולא מקשי [ממנה] ששטו בהם צבירות שמתוה עולה לחמד ומלח משום דצבולתו אינה לאוקומיהו בתרומה זיד כהן אלא הכא אפיפא קסמין דעל כדכר לא ציד כהן הוא: בתרומה זיד כהן דלא מוכרי ורבו דבי אלעזר מתיין פירש דלא מני למשטיל עלה שרי לא קרא עליה הוא שם תרומה משמע דלכהן קאי אלא ישראל דלא שכיח כלל שישלל עליה אלא כל זמן שהיא זיד ישראל ומנין דלת ליה תפולה לטול ומשטיל עלה ומתקן לה ואילת לה: **אמאי סופא אם היתה שבורה תמכר לכהן.** מוץ למתא אותה סאה ואם נפלה לו מצית אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול לתקן דשלו היא: **אלא אימא בשלמא** בקונמוס מלוה לאשטולי עלייהו. הלכך נקרא דבר שיש לו מתירין דסמתייהו עומדים לשלל: היתר שבהן להיכן הלך. ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

תוספות
 לא צבול צעיקה משום דהו דבר שיש לו מתירין ואע"פ דלא הו מין צמטין יך לומר דהתם משום דליכא תמינת טעם ולא צבול: והרי תרומה ב' רתנן. ה"ה דהו מני למיפרי למן דלמחר תרומה אין לה מתירין: סאה של תרומה שנפלה למתן מקדשו: א"ה. ומתיי לכו זיד כהן אם כן איירי שצדעמו אירע צבית הכהן [איתמא סופא אם היה סוכר] ממכר לכהן והא דדייה הוא אלא מיייר שהיא זיד ישראל וי"ה צירסל שפלו לו תרומה מצית אבי אמו כהן דהשמה הו דדייה: תמכר לכהן חוץ מדמי סאה. והא דדייה הוא אי מיייר שכן ציד צירסל ויפרי מו ומנין לה אלא שטע מניה דמיייר צמטין מהלכות שפירש ישראל למן לכהן: וכו' גרסין: **אלא בשלמא** בקונמוס מלוה לאשטולי עלייהו וכו' דבר שיש לו מתירין: **גופא ב' היתר שבהן** להיכן הלכה. כלומר היתר שהיה ליתר ליתר עשירי הו הלך דדמיה לכו דלא קאמר גידולי היתר מעלין את האיסור ומני לאוסווי גידולי היתר מעלין את האיסור מהיהא דמכס דלעיל:

פירוש הרא"ש

אמר מעשר דיגון קא גרים לה. הא דלמחר דמעשר אסורו על ידי קרקע הא לטמא דמפולה הירושע אינה חוזרת לטבילה עד שמתרח בכרי הלכך אין אסורו על ידי קרקע אלא צבול מני על ידי קרקע דהעיקר והגידולין שלו חייבין בשטת המירוס והיינו על ידי אדם: קונם פירות האלו. מפוסח למעלה: אבל בדבר שאין דורעו כלה אפילו גידולי גידולין אסורין. אלמא אין גידולי היתר מעלין את האיסור ואי מעלין אמאי אסור בגדולין הכי לא אסר עממו אלא בגוף הפרי ולא בגדוליו וימיו גידוליו ויבטלון העיקר אלא שטע מניה ללא מצטלי גידולין לעיקר הלכך טעם העיקר מתפשט בגדולין והכל אסור וכו' ללא דמי לשביעות לגמרי דאסוריהו מלי כקרקע מכל מקום מערבומה היא ממינאל דעל ידי גידוליו מתערבין יחד מעממן ולא דמי למעשר שישלחו בירורין ואינו כולל ברוב. לפילו דחלף לא צבול: והרי תרומה דאי בעי מתשיל עליה. חף על צד דאי משטיל עלה דשרא לטבולה מכל מקום מכלל תרומה ילאה ע"י שאלה: ובשלה ברובא רתנן סאה תרומה. מניינאל דלעיל הוה מני לאמיו דקרי כדירא לתרומה אין לה מתירין אלא דיתחא ליה לאוסווי ממנני: שנפלה לפחות במבא חולין תרוב. אין זה לטון המשנה

הדך הש"ס לקר לטון המשנה ומביא מה שהוא לרין ממנה והא דלא אמרינן צירושלמי פריך לה אליבא דרבי יוסטן דלמר בפרק כל שעה דמדליקין צמטין של תרומה טמאה דלא חיישין לתקלה ומשיך דדמעי קיל לכו לאינשי והכא לפחות במבא הרקב. דאינה צמלה בצפנות מן' ואפסמכו רבנן [ואקרא דרמין] מתימו מננו עולה לחמד המה בדיקף לה צמטין מןל חומרה לא דמחרר [ואקשווי] ולא מקשי [ממנה] ששטו בהם צבירות שמתוה עולה לחמד ומלח משום דצבולתו אינה לאוקומיהו בתרומה זיד כהן אלא הכא אפיפא קסמין דעל כדכר לא ציד כהן הוא: בתרומה זיד כהן דלא מוכרי ורבו דבי אלעזר מתיין פירש דלא מני למשטיל עלה שרי לא קרא עליה הוא שם תרומה משמע דלכהן קאי אלא ישראל דלא שכיח כלל שישלל עליה אלא כל זמן שהיא זיד ישראל ומנין דלת ליה תפולה לטול ומשטיל עלה ומתקן לה ואילת לה: **אמאי סופא אם היתה שבורה תמכר לכהן.** מוץ למתא אותה סאה ואם נפלה לו מצית אבי אמו כהן אפילו דמי אותה סאה יכול לתקן דשלו היא: **אלא אימא בשלמא** בקונמוס מלוה לאשטולי עלייהו. הלכך נקרא דבר שיש לו מתירין דסמתייהו עומדים לשלל: היתר שבהן להיכן הלך. ולת ליה גידולין מעלין את העיקר:

מתיב בר חמא קונם פירות האלו עלי קונם ב'. כיון דלמר קונם קמחא אסרס עליו צבוצא צין צמליפין צין גידולין: קונם שאני אובל. לא אסר עממו אלא בגופס והלכך דבדב שזרעו כלה הגידולין מותרין אכל דבדב שאין זרעו כלה אפילו גידולי גידולין אסורין אלמא צבולתו היתר אינם מעלין את האיסור דאי אסורין הכי לא אסר עממו אלא בגוף הפירות ולא אסר גידולין וליטו גידולי היתר ויבטלו לעיקר אלא שטע מניה דגידולין לא מעלין את העיקר הלכך העיקר מתפשט בגידולין אסורין ומעט עיקר ועיקר חטוב ואינו צבול וכו' דודאי אינו ממיר ע"י קרקע כמו צביעות מכל מקום דעל ידי קרקע המירו עלה שייך לשטוי דיגון אסור גרים ליה: א"ה [אבא] שאני קונמוס הואיל ואי בעי מיתשיל עלייהו והוה בדבר שיש לו מתירין ולא בטיל. וכך לא מעלין גידולי עיקר והא דמנן לעיל [דף כב:]. קונם אין שטל למכסל על שיש מין אסור ואם אין בו טעם מן מותר דבעל שיש משום דהו מין צמטין מעט דהאי קרינן שיש לו מתירין וכן צבול היינו מן צמטין והא דמסקי רב אשי פקח צמרא דבייה (דף נט.) דמיס ומלח